

ՌԱԿ-ի Մամուլի Խօսքը

Ընդդէմ Շարունակական Ցեղասպանութեան

1915 ապրիլ 24-ը ընդամենը խորհրդանշական թուական է, որ իր մէջ կը խտացնէ հայ ժողովուրդի պատմութեան վերջին երկու դարերը եւ աւելին: Անկա սկիզբ չէ եւ ոչ ալ վախճան, այլ՝ շարունակուած ու շարունակուող պատմութիւն, որուն եթէ պետականօրէն կազմակերպուած արիւնալի հանգրուանները եղան Համիտեան ջարդերը, Կիլիկեան կոտորածները, Առաջին համաշխարհային տարիներու մեծազանգուած եղեռնագործութիւնները, բո՛ւն Ցեղասպանութիւնը, բռնագաղթերը, 1918-1923-ին՝ արդէն Արեւելեան Հայաստանի վրայ երկակի յարձակումները, մեծ ու փոքր կոտորածները, երկրորդ Աշխարհամարտի ամբողջ ընթացքին մեր սահմաններուն մօտ գործերու սպառնալից կուտակումները, ապա Անկախութեան ամբողջ շրջանին Հայաստանի Հանրապետութեան շրջափակումը, Սովետկայիթէն Պաքու, Պաքուէն Կիրովպայատ պետական քաջալերանքով տեղի ունեցած փոկրումները, եւ վերջապէս 2020-ին՝ թուրք-ատրպէյճանա-ահաբեկչական նախապարձակումը Արցախի դէմ եւ մինչեւ օրս շարունակուող ոտնձգութիւնները հայաստանեան բնակավայրերու նկատմամբ եւ միւս ոտնձգութիւնները կը կազմեն թրքական հակահայկականութեան խտանիւթը Ապրիլ 24-ի մէջ ամփոփուած:

Հայութեան եւ անոր հայրենիքի ոչնչացման (extermination) այս ոճրային ու երկարատեւ շղթան ունի իր պատճառահետեւանքային կապը, կապերը, համաթուրանականութեան եւ աշխարհակալական իր բոլոր նկրտումներով, ծրագիրներով ու գործողութիւններով հանդերձ: Բոլորն ալ փաստացի եւ անժխտելի: Սակայն այդ բոլորին վրայ կու գայ աւելնալ Ոճիրը Ոճիրներով ծածկելու բնագրական, գայլային հետեւողականութիւն մը՝ որ կրնայ վերջ գտնել միայն ու միայն այն պարագային, երբ Թուրքիան եւ թրքութիւնը (թիւրքոնուլուք) ընդունին իրենց Ոճիրները, հրաժարին ժխտողականութենէն եւ հատուցում կատարեն՝ որպէս նշան ու երաշխիք՝ վերջնականապէս հրաժարելու հայատեաց իրենց քաղաքականութենէն:

Շար. Էջ 02

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Հայոց Ցեղասպանութեան 106-րդ Տարելիցին Կը Խոնարհինք Մեր Նահատակներու Յիշատակին Առաջ Եւ Կ'ուխտենք Շարունակել Պայքարը

106 տարիներ առաջ, Հայ ժողովուրդը թրքական մարդասպան իշխանութիւններու կողմէ ենթարկուեցաւ ցեղասպանութեան եւ հայրենագրկման, որովհետեւ կը ձգտէր վերագտնել իր ազգային ոտնահարուած արժանապատուութիւնը եւ վերահաստատել հայապատկան հողի վրայ ազատ ու ինքնիշխան ապրելու ժողովուրդներու ինքնորոշման մարդկային տարրական իրաւունքը:

Թրքական ցեղասպան քաղաքականութեան արիւնաթաթախ ձեռագիրն էր, որ հերթական անգամ ի գործ կը դրուէր ժողովուրդներու դէմ, որոնք կը պայքարէին օսմանեան բռնակալական լուծէն իրենց ազատագրութեան եւ անկախութեան համար:

Հայ ժողովուրդը տեղահանուեցաւ իր բնօրրան հայրենիքէն եւ իրէշաբար կոտորուեցաւ ցեղասպան թուրքիոյ կողմէ, որովհետեւ աշխարհագրական այդ տարածքի վրայ բազմադարեայ իր շարունակական գոյութեամբ, Հայ ժողովուրդը իր պապենական հայրենիքով, գաղութարար եւ կայսերապաշտական պետութիւններու ծրագրաւորումով եւ քաջալերանքով համաթուրանական ծրագիրի յառաջխաղացման եւ յաջողութեան դիմաց ցցուած միակ պատնէշը մնացած էր:

Աւելի քան հարիւր տարի ետք, պատմութիւնը կը կրկնուի, բայց այս անգամ արդէն աւելի ընդգրկուն ծաւալով եւ ժամանակակից բազմաբնոյթ գործիքակազմերու օգտագործմամբ:

Այսօր, նոյն թրքական ծաւալապաշտական քաղաքականութիւնը, նենգօրէն յարդարուած կրօնական շպարով, իր նորօսմանեան մեծապետական ախորժակներուն յագուրդ տալու մարմաշով, թիրախաւորած Կովկասէն մինչեւ Միջին Արեւելք, Պաքուներէն մինչեւ Արեւելեան Միջերկրական եւ հիւսիսային Աֆրիկէ, կը նկրտի իր ճիրաններուն մէջ սեղմել ազգեր եւ պետութիւններ:

Արցախի վերջին պատերազմի ռազմական գործողութիւններուն, ազերիական նախապարձակ գործի կողքին թրքական բանակի զօրամասերու անթաքոյց մասնակցութիւնը եւ իր ռազմական հրամանատարներու կողմէ պատերազմի ընթացքի բացայայտ ղեկավարումը, ամենացայտուն ապացոյցներն են, թէ մինչեւ ուր կրնայ հասնիլ թրքական արիւնկալ ախորժակներու սահմանները:

Հայ ժողովուրդը, ի հեճուկա իր դիմագրաւած բազում դժուարութիւններուն, հակառակ իրեն պարտադրուած պատերազմի անյաջողութիւններուն, հողային ու մարդկային ահռելի կորուստներուն, որոշած է շարունակել պայքարը յանուն արդարութեան եւ իրաւունքի գերակայութեան, որոշած է պայքարիլ Հայոց Ցեղասպանութեան միջազգային համընդհանուր ճանաչման, դատապարտման, հատուցման եւ ազգային անկորչելի իրաւունքներու վերականգման համար:

Իր մարդկային եւ ազգային իրաւունքներու համար հայ ժողովուրդին մղած պայքարը, համամարդկային իմաստ եւ արժէք կը ներկայացնէ, որովհետեւ այն ըստ էութեան, կը հանդիսանայ անբաժան մասնիկը իրաւագուրկ ժողովուրդներու արդար պայքարներուն:

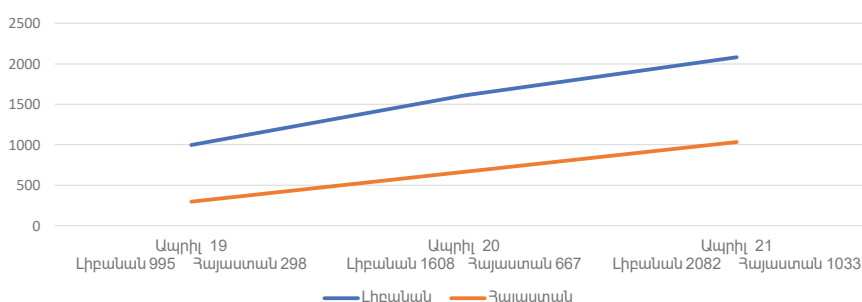
Հայոց Ցեղասպանութեան 106-րդ տարելիցին առիթով, անգամ մը եւս կը խոնարհինք մեր բիւրաւոր Նահատակներու յիշատակին առաջ եւ Կ'ուխտենք աննկուն կամքով եւ բոլոր միջոցներով շարունակել պայքարը, մեր ժողովուրդի եւ բոլոր իրաւագուրկ ժողովուրդներու արդար իրաւունքներու վերատիրացման համար:

Պէյրուզ, 24 Ապրիլ 2021

ԱԶԱՏԱԽՈՂ ԼԻԲԱՆԱՆԱԶԱՅԵՐՈՒ ԶԱՍԱԽԱՄԲՈՒՄ

Քորոնավիրուսի Օրագիր

Գրանցուած Վարակակիրներ

ՌԱԿ-ի Մամուլի Խօսքը

Ընդդեմ Շարունակական Ցեղասպանության

Սկիզբը էջ 01

Մինչդեռ թուրքն ու թրքութիւնը կը մնան ոչ միայն անգիտը եւ անպատիժ, այլեւ, ընդհակառակն, խրատներ կու տան մեզի, անցեալէն դաս քաղելու սպառնալիքներ, ինչպէս Թուրքիոյ բոլոր ղեկավարները, ներառեալ Էրդողանը, որ Հայաստանի սահմանագլխուն վրայ վերջերս կանգնած՝ Էնվերը կը փառաբաներ եւ մեր վրայով մինչեւ Թուրան հասնելու անոր ծրագիրը կը թարմացներ...

Ժխտողականությունը թուրքին ու թրքութեան գէնքն է: Մենք պիտի շարունակենք ժխտել այդ ժխտողականությունը, աշխարհին ճանչցնել եւ ընդունիլ տանք ճշմարտությունը: Սակայն, ինչպէս 44-օրեայ պատերազմը կրկին սորվեցուց մեզի, նոյնիսկ ճշմարտությունը մեզմէ աւելի լաւ գիտցող պետութիւններ ոչինչ ըրին մեր արիւնահոսումը դադրեցնելու համար: Զտեւաբար պետք է ոյժ դառնալ, անխոցելի ոյժ, որուն հետ միայն հաշիկ կը սստին մեծ երկիրները

Այո՛ր, կրկին յիշենք Չարենցը՝ մեր փրկույթիւնը մեր հաւաքական ոյժին մէջ է: Իսկ մեր ոյժը՝ մեր խելքին մէջ է, մեր ստեղծագործ միտքին, աշխատասիրութեան եւ կամքին մէջ: Վերականգնենք, կարգուկանոն ստեղծենք ու զօրացնենք մեր պետականութիւնը, մեր բանակը, մեր տնտեսութիւնը, մեր ոգեկան արիւթիւնը, զօրացնենք հայապահպանութեան, հայրենատիրութեան մեր կռուանները Յայաստանի, Արցախեան մնացորդին եւ Սփիւռքի մէջ:

Ռամկավար Ազատական մամուլը այս առաջադրանքով, այս ոգիով պիտի շարունակե իր պայքարը Մայր Հայրենիքի մեջ եւ Սփիւռքի տարածքին, ոչ թե սոսկ գոյատեւման, այլ հզորացման նպատակադրումով: Մարտահրավերը դժուարին է եւ ծանր, սակայն առաջին անգամ չէ, որ յաղթահարած ենք նման փորձութիւններ մեր երեքհազարամեայ պատմութեան ընթացքին, նոյնը կրկնաք ընել այժմ:

Ապրիլի 24-ը օր մըն է միայն, խորհրդանշական օր մը: Յարգանք ու պատիւ մեր հին եւ նոր միլիոնաւոր նահատակներուն, սեր եւ կարօտ մեր կորսնցուցած հայրենի բոլոր տարածքներուն: Այլեւս երբեք, այլեւս բնաւ պիտի չընկրկինք: Այսուհետեւ իւրաքանչիւր օր տքնաջան աշխատանքի, իմաստութեան եւ զգաստութեան օր պետք է ըլլայ մեզի համար: Ուրիշ ընտրանք չունինք:

ՌԱԿ-ի ՄԱՍՈՒԼԻ ՕՐԿԱՆՆԵՐՈՒ ԶԱՄԱԽՄԲՈՒՄ

Շրջանային Լուրեր

**ԶԱԼՈՒՇՈՂՈՒՆ՝ ՊԱՅՏՈՐՆԻ ԿՈՂՄԷ ՀԱՅՈԾ
ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՃԱՆԱԿՄԱՆ
ՀԱԼԱՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ**

Ռուրքիոյ արտաքին գործոց
նախարար Մելուք Զաւուշօղլուն
լայնածաւալ հարցազրոյց մը
տուած է թրքական «Haberturk»
լրատուականին՝ անդրադառնալով
ԱՄՆ նախագահ Ծօ Պայտընի
կողմէ Հայոց Ցեղասպանութեան
ճանաչման հաւանականութեան:

Այս թեմային առնչությամբ՝ Մառուշողլուն ըրած է հետևեալը՝ «Ապրիլ 24-ի հարցով ԱՄՆ-ը ինքն ալ պետք է յարգէ միջազգային իրաւունքը/օրէնքները: Ցեղասպանութեան սահմանումը տրուած է ՄԱԿ-ի որոշումներուն մէջ եւ պարզ կերպով նկարագրուած է: ՄԻԵԴ-ն ալ այս հարցին վերաբերեալ որոշումներ ունի: Կան նաեւ տարբեր երկիրներու ՄԴ-ներու որոշումները»: Անոր պնդումով՝ եթէ ԱՄՆ-ն կը յարգէ միջազգային օրէնքը, ռուսի իրենք պետք չէ ամեն օր քնանան-արթննան այս մասին մտածելով:

«Մենք պետք է ձերբազատուի՞նք մեր որոշ վախերէն ու բարոյոյթներէն: Ի՛նչ է՝ ամէն գիշեր պետք է մեռնի՞նք, կամ վախէն դողդողանք (այդ մտածմունքէն): Ասիկա չեմ ըսեր այն իմաստով, թէ «Ամերիկա, եղբայր, ինչ կ'ըսես, ըսէ»: Սակայն մենք, որպէս պետութիւն, որ գիտէ իր պատմութիւնը, պետք է մեր վրայ վստահ ըլլանք: Եթէ ԱՄՆ-ը կ'ուզէ վատթարացնել մեր յարաբերութիւնները, ընտրութիւնը իրն է», - ըսած է Թուրքիոյ ԱԳ ղեկավարը:

Լիբանանեան Լուրեր

Հարիրի Ժամանեց Վատիկան Հանդիպելու Հռոմի Պապին

Նշանակելով վարչապետ Սաառ
Հարիրի երեկ ժամանեց Վատիկան:
Հարիրիի այցելութիւնը պաշտո-
նական է, որուն ընթացքին ան
պիտի հանդիպի Զոմի Ֆրանչիսկոս
Պապին հետ: Հարիրի պիտի տեսնուի
նաեւ Վատիկանի բարձրաստիճան
պաշտօնատարներուն հետ:

Պապի հետ ժամադրութիւնը ճշդուած է: Այդ տեղի պիտի ունենայ Հինգշաբթի առաւօտեան, որուն ընթացքին պիտի քննարկուի լիբանանեան թղթածրարը:

Հայկական Լուրեր

**Փաշինեանի Սիւնիք Այցը Ընթացաւ Լարուած
Իրավիճակի Մէջ**

Նիկոլ Փաշինեան երէկ Սիւնիքի մարզ այցեան է: Կարչապետին ուղեկցած է ՏԿԵ նախարար Սուրեն Պապիկեանը, ԱԺ փոխնախագահ Ալէն Սիմոնեանը եւ այլ պաշտօնեաներ: Փաշինեանի Մեղրի գտնուած ժամանակ լարուած իրավիճակ ստեղծուած է: Տասնեակ մարդիկ փողոց դուրս եկած եւ բողոքի հաւաք իրականացուցած են, փակելով դէպի հրապարակ տանող ճանապարհը եւ վանկարկած «Նիկոլ դաւաճան, Նիկոլ թուրք»:

Քաղաքացիները պահանջած են, որ
Փաշինեան հեռանայ, նշած են, որ
ոչինչ ունին իր հետ խօսելու:

Բողոքի հաւաքը վերահսկելու համար փողոց բերուած են ոստիկաններ, յատուկշոկատայիներ ու Ազգային անվտանգութեան ծառայողներ, որոնք փորձած են ետ քաշել քաղաքացիները եւ բերման ենթարկել՝ բանալով ճանապարհը Նիկոլ Փաշինեանի առաջ:

Քաղաքացիները նաեւ հայիոյած են ուժայիններուն՝ նշելով՝ ան որ կը պաշտպան եւ կը ծառայէ Փաշինեանին, նոյնպէս թուրք է: Քաղաքացիներու հայիոյանքներուն եւ վիրաւորանքներուն ներքոյ Նիկոլ Փաշինեանը եւ ուժայինները նստած են մեքենաներ եւ լքած տարածքը: Քաղաքացիները մտաւախութիւն ունին, որ Ատրպէյճան տանող ճանապարհը, որ դեռ պետք է կառուցուի, պիտի անցնի Մեղրիով:

Լուրեր Արաբական Աշխարհին

ՏաԷ2 Սինաաի ՄԷջ Կ'աշխուժանալ

Եգիպտոսի Սինաա նահանգի հիւսիսային շրջանին մէջ, «Տահէշ» հաշուեյարդարի ենթարկած Է Ղըպտի հաւատացեալ մը:

RT կայանը նշած էր, որ անցնող 8 նոյեմբեր, 2020-ին, «Իսլամական պետութեան» ահաբեկիչներ անդամները առեւանգած էին Ղրպտի հաւատացեալ Նապիլ Զապաշին: Անոնք փողոցին մէջ գէւքեր կրելով, յարձակած էին վերջինիս ինքնաշարժին ուղղութեամբ, ապա զինք բռնի կերպով ինքնաշարժին մէջ դրած ու տարած էին անորոշ ուղղութեամբ: Առեւանգումէն ետք, անոնք կապուած էին Նապիլի հարազատներուն հետ եւ պահանջած 5 միլիոն եգիպտական կիւնէ, որպէս

փրկագին:

Դեպքեր 6 ամիս ետք, 18 ապրիլի 2021-ին, Տաշի գինեալներ տեսանիւթ հրապարակած են, ուր կը գնդակահարեն Նապիլ Զապաշին, ու կը սպառնան Եգիպտոսի քրիստոնեաներուն, որոնք կ'աջակցին Եգիպտոսի պետութեան ու բանակին:

Շար. Էջ 06

Տեսակետ

Հայութեան Միակ Փրկարարը՝ Համահայկական Ոգին Է, Որ Անհասանելի Կը Թուի...

ՄԵԹԵՐ ԳԱՍՊԱՐ ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Պատմական ու ճակատագրական փաստ մըն է այն, որ մեր ժողովուրդը՝ որպէս ՀԱՅՐԵՆԻԷ, ունեցած է եւ ապրած, եւ տակաւին, իր մեծամասնութեամբ՝ կ'ապրի մէկէ աւելի Հայաստաններու եւ օտար երկիրներու մէջ, որուն հետեւանքով ալ՝ ունի ՀԱՅՈՒ քաղաքական կերպարներ: Եւ յաւելեալ՝ իր ազգային եկեղեցին ալ զուրկ է ՄԵԿ գլուխէ, այլ չնաշխարհիկ՝ ԵՐԿՈՒ: Մինչդեռ, իբր ՓՐԿԱՐԱՐ միակ միջոցը՝ ան կարիքը ունի ոչ միայն ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈԳԻՆ, այլեւ՝ Համահայկական ՄԵԿ ԵՎ ՄԻԵԼՆՈՅՆ արեւելումի մը, որ համապատասխան ըլլայ իր բնօրրանին մէջ տիրող աշխարհաքաղաքական իրավիճակին:

Մեր պատմական բնօրրանը Փոքր Ասիան է եւ Հարաւային Կովկասը, որուն մէջ աշխարհաքաղաքականային վիճակ մը կը տիրէ՝ Արեւմուտքի եւ Թուրքիոյ ճակատին եւ Արեւելքի Ռուսիոյ միջեւ: Այս առարկայական իրադրութեան մէջ, հարկ է տեսնել թէ՛ այս երկու ճակատներէն ո՞ր մէկը մեր ժողովուրդին գոյատեւումը կ'երաշխաւորէ:

Հայոց Պատմութեան մէջ արձանագրուած երեք Հայաստաններէն (Թրքահայաստան, Պարսկահայաստան եւ Ռուսահայաստան) վերջինն է միայն որ վերապրած է, յաջողելով՝ պատմութեան եւ ժամանակի քննութեան մէջ:

Այս պատմական փաստի լոյսին տակ, Համահայկական Համահայկական Արեւելումը չի կրնար ըլլալ տարբեր՝ Ռուսական Արեւելումէն, եւ՝ բացարձակապէս երբեք՝ Թրքական Արեւմտեան Արեւելումը, այնքան ժամանակ որ Թուրքիա վերջնապէս չ'է հրաժարած Փանթուրքիզմի Ծրագրէն, որուն դեմ՝ մեզ պաշտպանող միակ հզօր պատնէշն է Ռուսաստանը, որ իր իսկ գոյութեան գլխաւոր թշնամին կը նկատէ Փանթուրքիզմի Ծրագիրը, եւ Հարաւային Կովկասն ու Միջին Ասիան կը համարէ իր ազգային ռազմական անվտանգութեան գօտին՝ իր ազգային անվտանգութեան ռազմական հայեցակարգին մէջ:

Սակայն, մեզի՝ աղիտաբեր տարականոնութիւնը այն եղաւ, որ Արեւելահայաստանի երեք հանրապետութիւններէն առաջինն ու երրորդը վարեցին Թրքական-Արեւմտեան Արեւելումի քաղաքականութիւն: Առաջինը՝ իր մենիշխանական համակարգին, իսկ երրորդը՝ իր մենաշնորհեալ օլիգարխիական համակարգին հետեւանքով: Բացառութիւն եղաւ երկրորդ հանրապետութիւնը՝ ՀԱՅԿԱՎԱՆ Սովետական, Սոցիալիստական Հանրապետութիւնը, որդեգրած ըլլալով Ռուսական Արեւելեան Արեւելումը, որ Համահայկական էր եւ ժողովրդահայրենասիրական եւ կրցաւ կերտել Հայոց Պատմութեան երկրորդ Ոսկեդարը:

Առաջին հանրապետութիւնը Թուրքիոյ պարտադրածն էր. Պաթումի ստրկական դաշնագիրը պարտադրելոց՝ օրուան հայկական մեծագոյն կուսակցութեան, որ որդեգրած ըլլալով Թրքական Արեւմտեան Արեւելումը, համաձայնած էր Անդրկովկասեան Օգակումը (Վրաստանի, Հայաստանի եւ Ազրայեճանի) Ռուսաստանէն անջատելով՝ ՍԵՅՍը կազմելու, որուն մէջ Վրաստանը ապահոված էր Գերմանիոյ պաշտպանութիւնը՝ Թուրքիոյ դէմ, Ազրայեճանը կարիքը չունէր պաշտպանուելու՝ իր կրօնի, արիւնի եւ լեզուի եղբայր (տին, գան, տիլ գարտաշ) Թուրքիայէն, իսկ Հայաստան մնացած էր մենմիւսակ՝ Թուրքիոյ

սպառնալիքին դիմաց, փոխանակ ինք ալ ապահոված ըլլալով Ռուսաստանի պաշտպանութիւնը: ՍԵՅՍի անջատումէն ետք Ռուսաստանէն, Թուրքիա երեքէն պահանջեց իրարմէ ալ անջատուիլ՝ հռչակելով իրենց անկախութիւնը իրարմէ, որպէսզի Հայաստան մնայ անպաշտպան: Եւ՝ հակառակ Սարդարապատի հերոսական ու համաժողովրդային ճակատամարտին մէջ մեր արձանագրած միակ յաղթանակին, հայկական իշխանատենչ մենատիրական կուսակցութիւնը հռչակեց (28 Մայիս 1918 թուին) Արեւելահայաստանի անկախութիւնը՝ «հիւանդ գաւակ ծնած մօր մը պէս» (Սիմոն Վրացեանի խոստովանութեամբ), ենթարկուելով Թուրքիոյ կամքին, ստորագրելով նաեւ՝ 1918 թուի Յունիսի 6-ին, Պաթումի ստրկական դաշնագիրը:

Թշնամիին պարտադրած այս հանրապետութիւնը դիմացաւ հազիւ երկուքուկէս տարի, եւ՝ 29 Նոյեմբեր 1920 թուին, իշխանութիւնը յանձնեց Հայ Կոմկուսի Յեկումին: Բայց, երեք օր ետք (Նոյեմբեր 2-ին), Թուրքիոյ հետ, տակաւին գրաւեալ Ալեքսանդրապոլի մէջ, կնքեց ոչ միայն ստրկական, այլեւ՝ անվաւեր ու դաւադրական դաշնագիր մը, երկուքուկէս ամիս ետք (Փետրուար 18-ին) արկածախնդրութեամբ տապալելով Բ. Հանրապետութեան սովետահայ իշխանութիւնը (որ Նոյնպէս երկուքուկէս ամիս ետք պարտուեցաւ): Եւ սակայն, 16 Մարտ 1921 թուի թուրք-սովետական Մոսկուայի բանակցութիւններուն սովետահայ պատուիրակութեան չմասնակցելուն պատճառ եղող Փետրուար 18-ի արկածախնդրութիւնը մեծամեծ կորուստներ տուաւ Հայութեան: (Փետրուար 18-ի արկածախնդրութիւնը, որ Նախատեսուած էր Ալեքսանդրապոլի դաւադրական դաշնագրով, մեծ հրճուանքով յիշատակուած է Զեազմ Գարապէթիի «ISTIKLAL HARBIMIZ» գիրքի 989-րդ էջին վրայ, շեշտելով թէ այս արկածախնդրութիւնը մեծապէս օգնած է թրքական պատուիրակութեան՝ Մոսկուայի բանակցութիւններուն ընթացքին, ուր սովետ պատուիրակութիւնը բուն կերպով կը պաշտպանէր հայերը եւ Ալեքսանդրապոլի դաշնագիրը կ'ուզէր անվաւեր հռչակել, բայց ձախողեցաւ այս պատճառով):

Իսկ երրորդ օլիգարխիական մենաշնորհներով ապագային եւ ազգաքանդ հանրապետութիւնը, մեքենականօրէն, եւ «անկախութիւն» բառի կուռքին հիւթերիայով՝ լատին Լեւոն Տէր Պետրոսեանի ամբոխավարութեամբ, յաջորդեց ժողովրդահայրենասիրական ու երջանկայիշատակ Բ. Հանրապետութեան, Սովետ Միութեան ողբերգական ինքնալուծարումին բնական հետեւանքով...: Այս երրորդը չպահպանեց Բ. Հանրապետութեան մարդկայնական արժեհամակարգը եւ կիրարկեց շուկայական բարբարոսային արժեհամակարգ, իր մենաշնորհներուն բռնատիրութեամբ, եւ վայրի դրամատիրական անյագութեամբ՝ թալանեց ու աւարեց երկրի վերգետնեայ ու ստորգետնեայ հարստութիւնները: Եւ՝ առաջին իսկ օրէն, Լեւոն Տէր Պետրոսեան երկրի դռները լայն բացաւ օտար կասկածելի ծածկագիտական աղանդներու եւ միլիառատեր Սորոսի ազգաքանդ կազմակերպութեան՝ «բաց հասարակութիւններ» կոչուածին առջեւ, քաջալերելով հակառուսական արեւմտաթրքական ապագային արեւելումը եւ տկարացնելով ժողովուրդին հայրենասիրական ու համահայկական ոգին, եւ՝ յանգեցաւ վերջին պարտութեան:

Վերականգնումի երկու անշրջանցելի Նախապայմաններն են. Համահայկական Ոգին վերականգնումը՝ վերջ դնելով մենաշնորհներուն, մենիշխանութեան եւ մենատիրական ազգակործան հիւանդութիւններուն, եւ որդեգրումը՝ ռուսական-արեւելեան արեւելումին: Արեւելահայաստանի դիմագրաւած բազմակողմանի ճգնաժամէն տարբեր չէ այն աննախընթաց համապարփակ ճգնաժամը զոր կ'ապրի Լիբանանը, եւ ուրեմն՝ լիբանանահայութիւնը այսօր:

Հոս եւս, ճգնաժամը 30 տարիներու վայրի դրամատիրական համակարգին ազգակործան քաղաքականութեան հետեւանքն է, յաւելեալ ըլլալով՝ հետեւանքը ԱՄՆ-ի, Սինիզմի եւ Մեռուտ Արաբիոյ, Լիբանանի դեմ շղթայազերծած սովամահութեան պատերազմին: Հոս եւս երկրի ձախողած համակարգին արմատական փոփոխութեան հրամայականը կայ, յաւելեալ ըլլալով՝ լիբանանահայութեան ներհայկական կեանքին մէջ տիրող ժխտական ու ջլատիչ երեւոյթներու վերացման հրամայականը:

Լիբանանահայ Կեանք

ՀԲԸՄիութիւնը՝ 115 Տարեկան

ԹԱԳՈՒՅԻ ԼԵՓԵՃԵԱՆ

Հիմնադիր Պողոս Նուպար Փաշա եւ ինը ազգայիններ, Եգիպտոսի մայրաքաղաք Գահիրէի մէջ, Կիրակի, 15 Ապրիլ 1906-ին, Ս. Չատուկայ օրը հիմնեցին Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը (ՀԲԸՄ), «ՄԻՈՒԹԻՆԸ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆ Է» նշանաբանով: Միութեան նպատակն էր օգտակար հանդիսանալ աշխարհացրի մեր հայրենակիցներուն, պահպանելու իրենց ինքնութիւնն ու մշակոյթը, բազմաթիւ բարեսիրական, կրթական եւ մշակութային ծրագիրներու ընդմէջէն:

Բարեգործականի 115 տարիներու վաստակը, լուրջ պարտաւորութիւններու տակ դրած է մեր ղեկավարները՝ պարտականութեան գիտակցութեան նոյն մակարդակին վրայ շարունակելու իրենց գործունեութիւնները: Այս մտահոգութեամբ, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Լիբանանի Շրջանակային Յանձնաժողովը գեղեցիկ գաղափարը ունեցաւ Միութեանս Հիմնադրութեան 115 ամեակը տօնելու:

Համայն աշխարհին վրայ Զօրօսա համավարկին պարտադրած արտակարգ վիճակն ու անել ղոճարին պայմանները թեթեւցնելու եւ զանոք յաղթահարելու մտահոգութեամբ, ու նկատի ունենալով որ առցանց ձեռնարկները կրնան մասամբ մը ի մի հաւաքել մեր աշխարհացրի անդամները, zoom-ով առցանց ձեռնարկ մը կազմակերպուեցաւ:

Հինգշաբթի, 15 Ապրիլ 2021-ին, Պէյրութի ժամով, երեկոյեան ժամը 6:30-ին, 115 Տարեկան Երիտասարդ Բարեգործականի տարեդարձին նուիրուած այս ձեռնարկը, սովորականէն տարբեր միջոցառում մը հանդիսացաւ: Գահիրէէն, Գանատայէն, Դամասկոսէն, Լաթաքիայէն, Լիբանանէն, Լոս Անճելըսէն, Հալէպէն ու Փլովտիւնէն, 8-էն 12 տարեկան 130 երեխաներ, իրարու հանդիպեցան, գործակցեցան ու իրենց ունեցած տեղեկութիւնները բաժնեցին իրարու հետ:

Բացման ու բարի գալուստի խօսքով հանդէս եկաւ ՀԲԸՄիութեան Լիբանանի Շրջանակային Յանձնաժողովի Վարիչ-Տնօրէնուհի Օրդ. Արին Ղազարեան: Ան յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր մասնակից երկիրներու պատասխանատուներուն ու մասնակցողներուն, շեշտը դնելով այս միջոցառման կարեւորութեան եւ օգտակարութեան վրայ: Յատուկ շնորհակալական խօսք ուղղեց բոլոր անոնց որոնք անսակարկ ու անխնայ աշխատեցան որպէսզի կարենանք մեր նպատակին հասնիլ ու

յաջող ձեռնարկ մը ունենալ: Ապա ան տեղեկացուց թէ այս ձեռնարկը պիտի ձայնագրուի մեր արխիւներուն մէջ պահելու նպատակով: Երեխաները բաժնուեցան 16 խումբերու: Իւրաքանչիւր խումբի մէջ ունենալով տարբեր երկիրներէ մասնակիցներ ու Լիբանանէն Facilitator մը, միաժամանակ՝ իւրաքանչիւր երկրէ mentor մը, ծրագրին ընթացքն ու զարգացումը հսկելու: Facilitator-ները իրենք զիրենք ծանօթացուցին, ինչպէս նաեւ մասնակից ամէն մէկ երեխայ, նշելով իրենց նախասիրած արտադրուցական զբաղումները:

MIRO օգտագործելով, իւրաքանչիւր խումբ ստացաւ գծագրութիւն մը, որ մեղուի բեթակին մէկ մասն էր, ուր պէտք էր հարցումներուն պատասխանելին, տեղեր գծագրութիւն անցնելին ու ներկելին, Facilitator-

ներուն տուած տեղեկութիւնները օգտագործելով:

Բոլոր երեխաները ուշի ուշով հետեւեցան իրենց տրուած ցուցմունքներուն եւ կեդրոնացած լծուեցան աշխատանքի: Ձեռնարկին աւարտին, բոլոր գծագրութիւնները մէկտեղուեցան ու ստացուեցաւ մեղուի մեծ բեթակ մը, զոր կը ներկայացնէ ՀԲԸՄիութեան աշխարհատարած մասնաճիւղերու բազմազան գործունեութիւնները: Երեխաներ երգեցին ՀԲԸՄիութեան Զայլերգը՝ «Աւետիս Հայեր», խօսք Վահան Մալեգեանի ու Երաժշտութիւն Յարութիւն Միւսսէանի: Ապա, միաբերան, Բարի Տարեդարձ մաղթեցին մեր սիրելի Միութեան: Բոլոր մասնակիցներուն հետ խմբային նկար մը առնուեցաւ: Օրդ. Ղազարեան տեղեկացուց թէ իւրաքանչիւր մասնակից պիտի ստանայ յատուկ վկայագիր մը: Ան յատուկ շնորհակալութիւն յայտնեց

Օրդ. Փէրիզա Պերպերեանին իր պատրաստած բովանդակայից ու գեղեցիկ գծագրութեան համար, ինչպէս նաեւ բոլոր աշխատակիցներուն, Facilitator-ներուն ու mentor-ներուն:

ՀԲԸՄիութեան պատմութեան ու գործունեութեան մասին երեխաներուն ունեցած տեղեկութիւնները ալ անելի զարգացնելու մտահոգութեամբ կազմակերպուած այս ձեռնարկը կրցաւ լաւագոյնս ծառայել իր նպատակին: Մոկթէլայի մասնաճիւղէն Օրդ. Նայիրի Ճիճի ըսաւ. «Միասնական ոգիով ու հաւաքական աշխատանքով, ամրապինդ կը պահենք մեր Միութեան գործիքները»:

Փառք ու պատիւ մեր մեծ Միութեան բոլոր Հիմնադիրներուն, Նախագահներուն, Բարերարներուն, Պատասխանատուներուն, աշխարհատարած Անդամակցութեան ու Համակիրներուն:

Սփիւռքահայ Կեանք

ՄԵԿ ՈՒ ԿԵՍ ՄԻՋԻՈՆ ՆԱԽԱՏԱԿ-ՍՈՒՐԲԵՐՈՒ ՅԻՉԱՏՈՒՄԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳ ՊԻՏԻ ՄԱՏՈՒԼԵՈՒԻ ԼԱՌՆԱՔԱՅԻ Ս. ՍԱՆՓԱՆՈՍ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ՄԵՉ

Շաբաթ, 24 Ապրիլ 2021-ին, Լառնաքայի Ս.Սանփանոս Եկեղեցւոյ մէջ, Ապրիլեան Մեծ Եղեռնին զոհուած մէկ ու կէս միլիոն Նախատակ-Սուրբերու յիշատակին՝ Ս.Պատարագ պիտի մատուցուի: Պատարագը պիտի մատուցանէ եւ օրուան յատուկ պատգամը փոխանցէ Արթ.Տէր Մաշտոց Ա.Քնյ. Ազգարեան:

Պատարագի աւարտին՝ քահանայ հօր, սարկաւազաց դասուն, դպիրներու եւ ժողովուրդին մասնակցութեամբ պիտի կատարուի ԳՈՅԱԲԱՆԱԿԱՆ ՄԱՂԹԱՆԸ՝ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ԲԱԿԻՆ ՄԵՉ գտնուող Խաչքարի կողքին:

Կը խնդրենք, որ մեր հաւատացեալները յարգեն պետութեան կողմէ սահմանուած առողջապահական պայմանները: Հովիւ եւ հոգաբարձութիւն

Սփիւռքահայ Կեանք

Արուեստի Բացառիկ Փառատոն

ԽԱՉԻԿ ՃԱՆՈՅԵԱՆ

Կիրակի, Մայիս 9, 2021-ին կեսօրուայ ժամը 12:00-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 7:00, Կլենտէյի «Գրիգոր եւ Մարիամ Գարամանուկեան» երիտասարդական կեդրոնին մէջ, տեղի պիտի ունենայ յիսունէ աւելի հայ մեծանուն նկարիչներու արուեստի բացառիկ գործերու բացօթեայ ցուցահանդէս-վաճառք մը:

Մեր համայնքի պատմութեան մէջ նման տարողութեամբ եւ որակաւոր նկարիչներու, մէկ տեղ նկարչական ցուցահանդէս մը չենք ունեցած այս քաղաքին մէջ:

Արուեստագէտներու եւ կազմակերպիչ միութեան պատասխանատուներուն փափաքն է, որ այս ցուցահանդէս-վաճառքէն մէկ մաս մը պիտի նուիրուի հայրենիքի շինութի հզօրացման համար:

Այս անսման ձեռնարկը կազմակերպուած է Լոս Անճելըսի մէջ երեք տարիէ ի վեր գործող «Հայ-Ամերիկեան Արուեստի Միութեան» կողմէ,

որուն արժանաւոր հիմնադիրը եւ նախագահն է՝ ողջ ԱՄՆ-ի տարածքին ապրող հայութեան քաջ ծանօթ, բազմաբեղուն արուեստի գործիչ, գրող, բանաստեղծ եւ մտաւորական գիւմրեցի Ռուբէն Գասպարեանն է, որ ծանօթ է «Գուրպան» անունով: Մեր սիրելի «Գուրպան»-ին 27 տարիէ ի վեր ծանօթ ենք, Հայաստանէն Լոս Անճելըս հասնելուն պէս տակաւին տուն տեղ եւ գործ չգտած՝ կազմակերպել սկսաւ մշակութային եւ արուեստի նուիրուած բարձր մակարդակի ձեռնարկներ, այսպէսով անմիջապէս արժանացաւ Լոս Անճելըսի հայութեան սիրոյն եւ գնահատանքին: Այդ գործերուն մէջ իր անփոխարինելի ներդրումը ունեցաւ իր տիկինը Տիկին Էմիլիա Գասպարեանը, 17 տարի այս համայնքին մէջ իր հեռատեսիլի «Ուրախ Գիւմրի» յայտագիրով, մեծ խանդավառութիւն ստեղծած էր մեր ազգային եւ մշակութային կեանքին մէջ:

Տէր եւ Տիկ. Ռուբէն եւ Էմիլիա Գասպարեաններու, բառին իսկա-

կան իմաստով օրհնութիւն մը եղան մեր համայնքի մշակութային կեանքին մէջ: Անոնց միջոցաւ բազմաթիւ հայրենի արուեստագէտներ հրաւիրուած են Լոս Անճելըս, իրենց տաղանդներով խանդավառելու համար մեր համայնքը:

Հայաստանի, Գիւմրիի եւ Արցախի մեծ թիւով մտաւորականներ հիւրընկալուած են իրենց ջերմ ու սիրալիր ընտանիքի մօտ:

Ահա «Հայ-Ամերիկեան Արուեստի Միութիւնը», որ երեք տարիներու ընթացքին տասէ աւելի մշակութային եւ արուեստի փառաշուք

ձեռնարկներէ ետք, այս անգամ ալ Կիրակի, Մայիս 9-ին նման արուեստի հրապառնութիւն մը պիտի կազմակերպէ: Միութիւնը ունի 200-է աւելի արուեստագէտ անդամներ:

Սիրով կը հրաւիրուի մեր ժողովուրդը իր հայ եւ ոչ հայ ծանօթներով եւ ընկերներով, ներկայ ըլլալու այս շքեղ ցուցահանդէսին: Կլենտէյի «Գրիգոր եւ Մարիամ Գարամանուկեան» երիտասարդական կեդրոնը վայելելու համար արուեստագէտներու բարձրորակ նկարները:

Մուտքը ազատ է:

Հայց. Առաքելական Փաստինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցի

Մուշեղեան Տաղաւարի Պատմական Հիմնարկէք Ռիչըրտ եւ Թովմաս Մուշեղեան Եղբայրները Հանդերձ Ընտանեօր 250,000 Տոլար Կը Նուիրեն

Եկեղեցին հայկական մէն մի քարին տակ գետնի Ղեպի երկինք բարձրացող գաղտնի ճամբայ մը ունի:
Վ.Թ.

ԽԱՉԻԿ ՃԱՆՈՅԵԱՆ

Կիրակի, Մայիս 16, 2021-ին, Փասատինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ Արժ. Ս. Սարգիս Ա. Զինյ. Փեթոյեան եւ Ծխական Խորհուրդի անդամները, սիրով կը հրաւիրեն Մեծն Լոս Անճելըսի հայութիւնը, ներկայ ըլլալու այդ օրուայ Սուրբ եւ Անմահ Պատարագին, որմէ անմիջապէս ետք տեղի պիտի ունենայ եկեղեցւոյ Մուշեղեան Տաղաւարի պատմական հիմնարկէքը եւ Արցախի հերոսներուն աղօթքի պարտեզի ծրագրին ներկայացումը:

Այդ օր Ս. Պատարագը ինչպէս նաեւ Մուշեղեան Տաղաւարի հիմնարկէք արարողութիւնը իր օրհնաբեր ներկայութեամբ պիտի նախագահէ Արեւմտեան Թեմի եւ Մեքսիքոյի Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան: Այս առիթով անգամ մը եւս յիշենք

այն բացայայտ ճշմարտութիւնը, որ գրած է հայ գրականութեան լուսաւայծառ դէմքերէն անմահն Խաչատուր Աբովեան գրելով. «Ազգ մը պահողը իրարու կապող լեզուն եւ հաւատքն է»:

Ահա այս ճշմարտութեամբ է, որ մեր ժողովուրդը կրցած է այսքան դարեր ապրիլ յաւերժայեան երկու սրբութիւններով, որ երկինքէն տրուած են մեզի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի եւ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի տեսիլքներէն ծնունդ առած հայ եկեղեցին եւ հայկական գիրերը:

Հայը ուր որ գացած է առաջին գործը եղած է հայկական եկեղեցի կառուցել եւ անոր կողքին ունենալ հայկական դպրոց մը: Անոր համար է, որ հայը եկեղեցիին մէջ կը տեսնէ հայութիւնը եւ հայութեան մէջ կը տեսնէ քրիստոնէութիւնը:

Մուշեղեան Ռիչըրտ եւ Թովմաս եղբայրները այսպիսի հայաբիր եւ քրիստոնէական ջերմ մթնոլորտի մէջ հասակ առած են, մանաւանդ մեզի ծանօթ սիրելի Ռիչըրտ Մուշեղեանը, որուն ծանօթ ենք 40 տարիէ աւելի, անոր մէջ տեսնելով Աստուածաւեր, բարեպաշտ եւ բարեգործի խոնարհ հոգի մը: Ան եղած է Փասատինայի Ս.

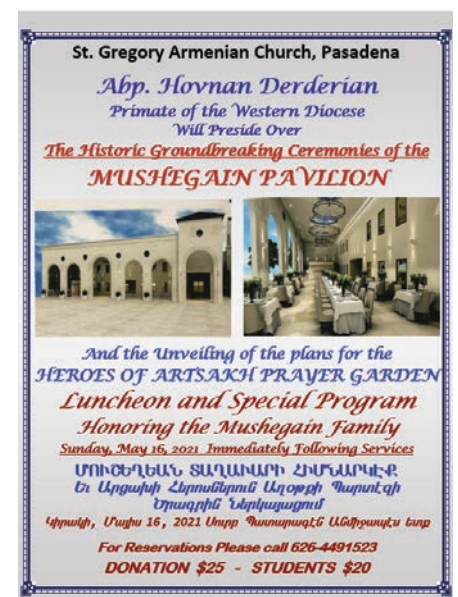
Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ երկար տարիներու վարչական, ատենապետ, Թեմական, Պատգամաւորական Ժողովի Պատգամաւոր եւ Թեմական Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ, ամբողջանուէր հայասեր քրիստոնէան: Արժանացած է Կաթողիկոսական Ս. Ներսէս Շնորհալի Հայրապետի շքանշանին: Ռիչըրտ Մուշեղեան Աստուծոյ տան համար սկաուտի պէս միշտ պատրաստ է մեծագոյն խոնարհութեամբ իր ծառայութիւնը եւ նպաստը բերելու, այս բոլորը ըրած է Աստուծոյ փառքին համար:

Հիմնարկէքի արարողութենէն ետք, ներկաները հրաւիրուած են սիրոյ սեղանի մը, միասնաբար նշելու պատմական այդ օրը եւ անձամբ լսելու Թեմիս հայրախնամ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի, եկեղեցւոյ շատ սիրուած հովիւ Արժ. Տ. Սարգիս Ա.Զ. Փեթոյեանի եւ Մուշեղեան եղբայրներու խօսքերը: Սիրելի հայրենակիցներ, եկէք բոլորս ալ միասին արդար հպարտութեամբ նշենք այս եկեղեցւոյ պայծառացման համար կառուցուելիք Մուշեղեան Տաղաւարի հիմնարկէքին ներկայ ըլլալով:

Տաղաւարի ծախսերը մեծագոյն սիրով յանձն առած են Ռիչըրտ եւ Թովմաս Մուշեղեան եղբայրները իրենց ընտանիքի անդամներով, եկեղեցիին 250 հազար տոլար նուիրելով:

Սիրոյ սեղանի մուտքի նուէրն է 25 տոլար:

Ձեր ՎԱՐՁԵԸ ՀԱՉԱՐ ԿԱՏԱՐ ԸԼԼԱՅ ՍՈՒՇԵՂԵԱՆ ԵՐԱՅՅՐՆԵՐ:

Տեսակետ

Հայութեան Միակ Փրկարարը՝ Համահայկական Ոգին Է, Որ Անհասանելի Կը Թուի...

Սկիզբը էջ 03

Լիբանանի հի՛ն ու ձախողած թայֆեական-վայրի դրամատիրական համակարգին փոխարեն, որդեգրումը՝ լայիք եւ իրաւ դեմոկրատական համակարգի մը, որուն մէջ լիբանանահայ յարանուանութիւնները ճանչցուին որպէս ՄԵԿ ազգային փոքրամասնութիւն՝ իրեն յատուկ իրաւունքներով, որուն գոյատեւութեան ու հզօրացման համար կարեւոր նշանակութիւն ունի, որ անոր լճացման եւ ներուժի ջլատման պատճառ եղող ներկայ կացութեանը՝ իր ազգային նեղ խոգակին մէջ մեկուսանալու, հոն տիրող մենիշխանութեան, մենաշնորհեալ կարգավիճակի եւ գործելաձեւի եսակեդրոն հատուածական ու հակահամահայկական քաղաքականութեան եւ լիբանանահայութեան ներկայացուցչութեան հանգամանքին սեփականացումին վատառողջ փորձերուն փոխարինէ՝ Լիբանանին համարկուելու եւ ներհայկական գետնի վրայ, համահայկական ոգիով հաստատուած, լայնախոհութեան, փոխադարձ յարգանքի եւ համագործակցութեան ու ազգային համերաշխութեան նոր յարաբերութեանց դրուածք մը...:

Այդ նոր դրուածքին համար, անհրաժեշտ է լիբանանահայութեան բոլոր ուժերուն միջեւ ստեղծել՝ խորհրդակցութեան եւ համագործակցութեան ՀԱՄԱՀԱՅԿԱՆ ԶԱՐԹԱԿ մը, որ պիտի ձգտի ստեղծելու՝ լիբանանահայութեան այլընտրանքային նոր ՆԵՐՎԱՅԱՑՈՒՑՉՈՒԹԻՒՆ մը, որ ըլլայ ճշմարտապէս ՀԱՄԱՀԱՅԿԱՆ՝ լիբանանեան հասարակութեան մէջ, վերջ տալով մեր յարանուանական, քաղաքական ու կուսակցական բաժանուածութեան, որ մեզ կը տկարացնէ մինչեւ այսօր...:

Յարդ, լիբանանահայութեան մէջ Համահայկականութեան Ոգին ստեղծելու բոլոր անհատական ու հաւաքական փորձերը ունեցած են ասուպային տեւողութիւն, եւ հետեւաբար՝ վիժած են:

Անհատական փորձերէն յիշատակելի են Անդրանիկ Ճառուկեանի եւ Արմէն Դարեանի փորձերը: Անդրանիկ Ճառուկեանի «ՆԱՅԻՐԻ»-ն ազատ բեմն էր անխտիր բոլոր գրողներուն ու մտաւորականներուն հասանելի: Լիբանանահայ Գրական Շրջանակի հիմնադիրներէն Արմէն Դարեան, միաժամանակ խորհրդատուն էր Համագայինի Գասպար Իփեկեան թատերախումբին, եւ խմբագիրը՝ ՌԱԿ-ի Թեքեան Մշակութային Միութեան «ՇԻՐԱԿ»-ի:

Հաւաքական փորձերէն յիշատակելի են Լիբանանահայ Գրական Շրջանակը, թէ իր Լիբանանի մշակութային, ընկերային ու քաղաքական կեանքին համարկուելու քաղաքականութեամբ (որպէս հայապահպանումի եւ Հայ Հողային Դատի հետապնդումի արդիւնաւետ միջոց) եւ թէ՛ իր սկզբունքային մերժումովը ամէն տեսակի խտրականութեան ու հատուածականութեան նեղ մտահորիզոնին, որ ոչ միայն համահայկական է, այլեւ՝ համամարդկայնական:

Ապա նաեւ՝ Լիբանանի Հայ Համալսարանաւարտներու Միութիւնը, որուն անդամակցած էին հայկական բոլոր հոսանքներուն կողմակից համալսարանաւարտներ, որուն մէջ համահայկական ոգիով ու տեսլականով կը գործակցէին բոլորը՝ արհեստավարժ մակարդակով համահայկական ձեռնարկներ կազմակերպելով: ԼՀՀՄ-ը հիմնուած էր 1971 թուին, յատուկ պետական արտօնագրով, խումբ մը համահայկական տեսլական ունեցող համալսարանաւարտներու կողմէ, եւ ոչ թէ՛ աւանդական կուսակցութիւններու կամ մշակութային միութիւններու: Եւ՝ Լիբանանի ներքին պատերազմին, անոր կեդրոնատեղին ինկաւ պատերազմական գօտիի մէջ, թալանուեցաւ եւ աներուեցաւ, եւ անդամներու մէկ մասին արտագաղթով ալ տկարացաւ եւ ի վերջոյ դադրեցաւ գործելէ, երկու-երեք տարի եւս քաջքելով իր գոյութիւնը Հայկազեան Գոլէճի շէնքին մէջ: Դադրեցաւ գործելէ՝ 6-7 տարիներու ընթացքին իրականացնելով համահայկական մնայուն գործեր, նաեւ՝ Սովետ Հայաստանի մէջ...:

Տարբեր հոսանքներու պատկանող անհատներու համահայկական հաւաքական ճիգին ծնունդն էր նաեւ Արեւմտահայաստանի Ազատագրութեան Հայ Գաղտնի Բանակը, որ Պաղեստինի Ազատագրութեան Կազմակերպութեան եւ Սուրիոյ անուղղակի նեցակցութեամբ, ծաւալեց Հայ Հողային Դատին զինեալ քարոզչութիւնը միջազգային հարթակի վրայ, տալով տասնեակ նահատակներ, նաեւ՝ ճակատելով

Թուրքիոյ բանակին հետ (Անգարայի օդակայանին եւ Փարիզի թրքական դեսպանատան մէջ): Սակայն, զուրկ մնալով հայկական պետական եւ կուսակցական նեցուկէ, դադրեցաւ: Ան յաջողեցաւ կազմակերպել Հայկական Առաջին Համագումարը՝ Փարիզի Nikko պանդոկին մէջ, ուր ելոյթ ունեցաւ, գլխաւորաբար, Վերապատուելի Գառնուզեան, Դոկտ. Փրոֆ. Վահագն Տատրեան, արձակագիր Գեորգ Աճեմեան, Մերթ ժագ Ճախեան, ֆինանսագետ Սկրտիչ Յ. Պուլտուքեան եւ Հայր Անդրանիկ Կոնստան:

Լիբանանէն եւ Սուրիայէն ծնունդ առաւ՝ Համահայկական տեսլականով, անհատ մտաւորականներու համասփիւռքեան մասնակցութեամբ, Տարագիր Արեւմտահայութեան Համասփիւռքեան Զոնկրէսի (ՏՀԶ) Ծրագիրը, որուն առաջնորդ դեմքերէն էին՝ բժշկապետ Ռոպերտ Ծեպեճեան, Դոկտ. Մերթ Ռուբէն Պօղոսեան, Մերթ Գ. Տերտրեան, ճարտարագետ Վարուժան Սալաթեան, սրտաբան Գեորգ Թեմիզեան, եւ բանաստեղծներ Վահէ-Վահեան ու Գալուստ Խանենց, եւ որուն յարեցան պատմագետներ Դոկտ. Արթուր Պէյլերեան ու Դոկտ. Ազապի Նասիպեան-Էքմէքճեան: ՏՀԶ-ի նպատակն էր, համահայկական գործակցութեամբ, ստեղծել՝ Տարագիր Արեւմտահայութիւնը ներկայացնող կեդրոնական, ներկայացուցչական (ընտրովի) եւ միակ լիազօր կառոյցը, որ կը պահանջուէր Միջազգային Հանրային Իրաւունքէն, որպէսզի Տարագիր Արեւմտահայութեան անունով, միջազգային ատենաներէն պահանջէր Արեւմտահայաստանի ազատագրումը: ՏՀԶ-ի նախաձեռնողները դիմեցին աւանդական կուսակցութիւններուն եւ համագային կազմակերպութիւններուն, որպէսզի որդեգրեն այս Ծրագիրը եւ մասնակցին ՏՀԶ-ի կազմակերպումին: Սակայն, անոնց կոչերը մնացին ձայն բարբառոյ յանապատի՝ 30 տարիներ ամբողջ...: Համահայկական Ոգին մնաց անհասանելի...:

Այդ Ոգին ունեցաւ պարագայական անցողիկ արտայայտութիւն մը Լիբանանի մէջ. Մեծ Եղեռնի 60-րդ տարելիցի ոգեկոյման համար միայն: 1975 թուին կազմուեցաւ՝ երեք կուսակցութիւններէ եւ չորս մշակութային միութիւններէ, Ոգեկոյման Համագային Մարմինը:

Կ'երեւի թէ՛ Հայութեան անմիաբանութիւնը վերջ կրնայ գտնել միայն այն ժամանակ, երբ աշխարհի վերջնապէս խաղաղի... որուն հասանելիութիւնը նոյնքան հեռաւոր է, որքան Հայութեան Միաբանութիւնը, քանի որ մեր եկեղեցւոյ «Տէր, Ողորմեա...» աղօթքը Աստուծմէ կը խնդրէ:

Տուր՝ աշխարհիս խաղաղութիւն

Ազգիս հայոց՝ սէր, միութիւն...:

Գոնէ Լիբանանի մէջ, Հայութեան խորհրդակցութեան եւ համագործակցութեան համահայկական հարթակը պիտի կարենա՞նք ստեղծել...:

Առանց Համահայկական Ոգիին՝ չկայ Հայրենասիրութիւն:

Առանց Հայրենասիրութեան՝ չկայ Գոյատեւում...:

Լուրեր Արաբական Աշխարհէն

Տաւշ Սինաաի Մէջ Կ'աշխուժանայ

Սկիզբը էջ 02

Եգիպտոսի ոստիկանութիւնը հետեւելով այս խմբաւորումին, ի վերջոյ կրցած է որոշել խմբակցութեան ամենէնէն վտանգաւոր երեք անդամներուն գտնուած վայրը: Ահաբեկիչներուն եւ ոստիկանութեան միջեւ փոխհրաձիգութիւն տեղի ունեցած ատեն, ահաբեկիչներէն մէկը, պայթեցուցած է իր վրայի կրած պայթուցիկներու գօտին: Ոստիկանութիւնը կրցած է գիտնալ երկու ահաբեկիչներու ինքնութիւնը: Նաեւ կրցած են ձերբակալել երեք ուրիշ ահաբեկիչներ: Ըստ ոստիկանութեան, այս խմբաւորումը, Նապիլ Հապաշիի առեւանգումի իրագործողն է:

Ի դէպ 62 տարեկան Նապիլ Հապաշի Սալամէ, Ղրպտի քրիստոնեայ մըն էր, որ իր նուիրատուութիւններով կառուցած էր Ղրպտիներու «Ս. Աստուածամայր» եկեղեցին «Պիր Ալ Ապտ» քաղաքին մէջ:

Իր հերթին, Ղրպտիներու Ուղղափառ եկեղեցին՝ Թաւատրոս Բ. Պապին գլխաւորութեամբ, սգաց ու դատապարտեց Նապիլ Հապաշիի սպանութիւնը, եւ անեցուց, որ «եկեղեցին միշտ պետութեան հակաահաբեկչական գործունեութեանց կողքին է, եւ այդ գործողութիւնները կը նպաստեն Եգիպտոսի ազգային միասնականութեան»:

ԻՆՅՈՒՆ ԱՐՈՒՆԱՍ

ՊԻԱՆՔԱ ՍԱՐԸԱՍԼԱՆ

Յաճախ կ'ըսուի, թե մարդ էակը միայն միս է ու ոսկոր է կազմուած չէ, այլ՝ ունի նաեւ հոգի եւ միտք: Մարդ ինչպէս իր մարմնաւոր էութիւնը պահպանելու համար կարիքն ունի սնունդի, այնպէս ալ միտքն ու հոգին կարիքն ունին սնունդի՝ իմացական եւ զգացական «առողջութիւն»ը պահելու համար:

Ինչո՞ւ կան երաժշտութիւնը, նկարչութիւնը, քանդակագործութիւնը, շարժարուեստը, գրականութիւնը... Ի՞նչ օգուտ ունին: Անոնք ինչպէ՞ս կը լրացնեն մարդկային հոգւոյ դատարկութիւնները... Արուեստագետի մը համար արուեստը կրնայ ըլլալ միայն ապրուստի միջոց, սակայն արուեստի «սպառողներու» համար անբաղդատելի նշանակութիւն կ'ունենան իր «արտադրածները»:

Այսօր արուեստի մասին շատերու հայեացքը կը նմանի առանց ելեկտրականութեան տան մէջ գտնուող հեռատեսիլի մը: Առաւօտեան ժամը 6-ին տունէն դուրս ելլելով, երեկոյեան ժամը 11-ին տուն վերադարձողներու, իրենք իրենց համար ժամանակ խնայելու առիթ չունեցողներու, աշխարհը «կոյր աչքերով» դիտողներու համար արուեստը անհրաժեշտութիւն չէ: Անոնցմէ շատեր չեն գիտակցիր արուեստի նշանակութեան, իմաստին, հաղորդածներուն, արձագանգածներուն... Ըստ անոնց, արուեստը «դատարկ գործ» է:

Արուեստը կայ եւ կը շարունակէ մարդկութեամբ: Մարդիկ պատերու, ասպի, քարերու եւ այլնի միջոցաւ պատմած են իրենց կեանքի մասին: Մարդիկ արուեստի միջոցաւ կ'արտայայտեն այնպիսի յոյզեր, մտածումներ, փորձառութիւններ, զորս անոնք չեն կրնար միայն բառերով արտայայտել:

«Արուեստը կայ, քանի որ աշխարհը կատարեալ տեղ մը չէ», ըսած է յայտնի բեմադրիչ Թարքովսքի: Լաւ, գեղեցիկ բան մը տեսնել կամ ունկնդրել ձեռով մը կը թեթեւցնէ մեր տառապանքները, կը հանգստացնէ մեր հոգին, ներաշխարհը... Արուեստը մարդու հոգին կը մնուցանէ՝ որպէս մարդու յոյզերու, գաղափարներու արտայայտութեան, արտացոլման միջոց: Արուեստը թէ՛ «արտադրողներու» եւ թէ՛ «սպառողներու» համար իրենց մտաւորականութիւններէն, ճշունակութիւններէն ազատելու միակ ելքի ճանապարհն է:

Արդարեւ, արուեստագետներ զգացական խորութեան տեր են եւ ունին զգայնութիւն ու այս բոլոր յատկութիւնները իրենց ստեղծագործութիւններուն վրայ ցոլացնելու հմտութիւն: Արուեստագետները իսկապէս կը գտնեն եւ կը բացայայտեն կեանքի այն «մեղեդի»ները, որոնց մարդ չի կրնար անդրադառնալ, զորս չի տեսներ կամ չի նկատեր: Արուեստը կը փոխէ եւ կը հարստացնէ աշխարհը զգալու ձեւը: Առանց արուեստի իմաստ մը պիտի չունենար ընկերային կեանքը եւ անտանելի պիտի ըլլային մարդկային ներաշխարհը ձեւաւորող բոլոր ապրումները, զգացումները, երեւոյթները:

Ինչո՞ւ մեզի պէտք է արուեստը:

Արուեստը մեզի պէտք է հասկնալու եւ պատմելու, տեսնելու եւ ցոյց տալու, լսելու եւ արձագանգելու համար: Արուեստը խառն ու տարբեր յոյզերու ամփոփումն է: Երաժշտութիւնը, նկարչութիւնը քանի մը երկվայրկեանի ընթացքին կրնան արթնցնել մեր յիշողութեան խոր անկիւնները թաքնուած յուշերը, զգացումները: Այն ինչ որ

արուեստի միջոցով կ'արտայայտուի եւ կը ցոլանայ, զգացումներու անկեղծ եւ իսկական արտայայտութիւնն է: Մարդոց զգացումները, ընդհանուր առմամբ, երբ անկեղծ են, անոնց մարմնաւորումը՝ արուեստը ձեռով մը կը համարուի իրականութեան հայելին, ճշմարտութեան արտացոլումը: Արուեստագետը նաեւ իր ապրած ժամանակաշրջանի պայմանները, ապրումները, երբեմն դիրքորոշումները կ'արտայայտէ իր «արտադրած» արուեստով:

Արուեստը գոյութիւն ունի ցոյց տալու համար, թէ կեանքը շատ անելի ընդարձակ է, քան մենք կը տեսնենք, կ'ընկալենք կամ կը պատկերացնենք: Կարճ խօսքով, կեանքը ենթակայականի եւ առարկայականի միջեւ փոխադարձութիւն է եւ սա կը պայմանաւորուի հինգ զգայարաններու խառնուրդով: Այսինքն՝ մենք կը ճանապարհորդենք մեր երեւակայութեան, յիշողութեան խոր անկիւնները, երբ կը տեսնենք հաճելի, գեղեցիկ բան մը: Մտածումներ, զգացումներ, դիտարկումներ, ընկալումներ ներառող արուեստի տիեզերքի մէջ կարելի չէ սահմաններ հաստատել եւ ըսել, թէ այն դռներ կը բանայ միայն սիւթական աշխարհի:

Բարձրագոյն նպատակը, որուն արուեստը կրնայ ծառայել՝ այն է, որ մարդիկ անելի մանրամասն հասկնան կեանքը եւ խորաթափանցեն այլ մարդոց զգացումներուն, ապրումներուն եւ անելի ու անելի սիրեն կեանքը: Արուեստի նպատակն է մեր հոգիներէն վերցնել, մաքրել առօրեայ կեանքի փոշին: Արուեստի նպատակն է ներկայացնել ո՛չ թէ իրերու կամ մարդոց արտաքին տեսքը, այլ անոնց ներքին կարեւորութիւնը:

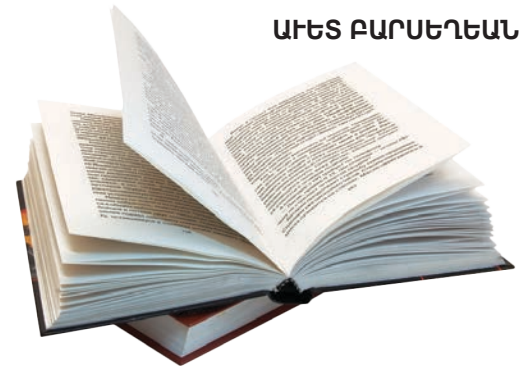
Լրատուութեան Գործընկեր

ԲԱՆ ՈՒ ԳԻՐ

Սիրտս կոտրեցին սրով.
Մէկ է ապրեցի սիրով.
Այգուս բերքը այրեցին,
Նորը տնկեցի.
Վանքս քանդեցին, բայց ես,
Մէկ է, աղոթում եմ Քեզ Տէր,
Պահապան կանգնիր
Ինձ ու իմ ազգին յաւէտ

ԱՄԵՏ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

22 2021
ԱՊՐԻԼ

Կրկ Երկ Երք Գրք Հնգ Ուրք Ծբք						
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ՕՆՆԻԿ ԱՂԱՄԵԱՆ
(1925 – 1999)
«Ընտանիքը շունով»

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայոց Ցեղասպանության Նահատակաց Ոգեկոչում Անթիլիասի Մայրավանքին Մեջ

Շաբաթ, 24 Ապրիլ 2021-ի առաւօտեան ժամը 09:00-ին, Անթիլիասի Մայրավանքին մէջ Սուրբ եւ Ամմահ Պատարագով պիտի ոգեկոչուի յիշատակը Հայոց Ցեղասպանութեան մեկուկէս միլիոն սրբացեալ նահատակներուն:

Արարողութեան պիտի նախագահէ
եւ
իր Հայրապետական պատգամը ուղղէ

**Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ՄԵՃԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ**

Պիտի պատարագէ
ԳԵՐՇ. Տ. ՄԱԿԱՐ ԵՊՍ. ԱՇԳԱՐԵԱՆ

Յայտնենք, որ Ս. Պատարագի աւարտին տեղի պիտի ունենայ Բարեխօսական Կարգ եւ ծաղկեպսակներու գետեղում՝ Սրբոց Նահատակաց Յուշարձան-Մատրան առջեւ:

ԾԱՆՕԹ.-

• Մեր անմիջական շրջապատին հանդէպ մեր ունեցած նախանձախնայողութենէն մեկնելով, յանձնարարելի է յարգել թագաժաիրէն ապահով մնալու նախապայմանները:

• Ս. Պատարագն ու Հայրապետական Պատգամը ուղիղ պիտի սփռուին Télé Lumière-էն, Կաթողիկոսարանի Cilicia TV-ի Facebook-ի եւ YouTube-ի էջերէն, ինչպէս նաեւ «Վանայ Զայն» ռատիոկայանէն:

ԴԻԲԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Մերձաւոր Արեւելքի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու Միութիւն

**ՄԻԱՑԵԱԼ ՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ (ԱՌՑԱԼՑ) ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ
ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ**

Պատգամաբեր՝
ՎԵՐԱՊԱՏՈՒԵԼԻ ՌԱՖֆԻ ՄՍԸՐԼԵԱՆ

*Մասնակցութեամբ՝ Լիբանանի Հայ Աւետ. Վարժարաններու
Աշակերտներու*

Շաբաթ, 24 Ապրիլ 2021, կ.ա. ժամը 10ին
Միացէ՛ք «ՄԱՀԱԵՄ» YouTubeի կայանի միջոցով

**Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքութիւն
ՅԻՇԱՏԱԿ ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ**

100 ԱՄԵՆԱԿ

**Նախագահութեամբ՝ Ամենապարիւ եւ Գերերջանիկ
Տէր ԳՐԻԳՈՐ ՊԵՏՐՈՍ Ի.**

Կաթողիկոս Պատրիարքին Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ Հայոց

ՍՈՒՐԲ ԵՒ ԱՆՄԱՀ ՊԱՏԱՐԱԳ

Շաբաթ, 24 ԱՊՐԻԼ 2021-ին, յետմիջօրէի ժամը 4:00-ին
Աշրաֆիէի Հայ Կաթողիկէ Պատրիարքարանի Ապրիլեան Յուշակոթողին առջեւ:

**Կը պատարագէ՝ Պատրիարքական թեմի օգնական եպիսկոպոս
Արիի. Հայր ԳԵՈՐԳ Եպս. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ**

Կը քարոյզէ՝ Գեր. ԱՆՏՈՆ Վրդ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

22 տարուր ուղիղ եթերով կը սփռուի նաեւ Télé Lumière-էն
եւ առցանց՝ Պատրիարքութեան facebook-ի
armeniancatholic.org էջով:

Յաւարկ Սուրբ Պատարագին՝
Աղօթք
Նահապական Յուշակոթողին առջեւ

Լրատուութեան Գործընկեր

Դաւանելով ռամկավար եւ ազատական սկզբունքներ, կը հաւատանք բազմակարծութեան եւ ազատ խօսքի իրաւունքի: Հետեւաբար՝ թերթիս մէջ հրատարակուած գրութիւնները անպայման չեն արտայայտեր խմբագրութեանս տեսակետը: Կամքէ անկախ սպորդած վրիպակներու պարագային, կ'ապաւինինք յօդուածագիրներուն եւ մեր ընթերցողներուն ներողամտութեան: